

Stefan Wallin r ym.

Kirjallinen kysymys hallituksen lainsäädäntötoimista aktiivisen kuolinavun laillistamiseksi Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eutanasia (kreikaksi "hyvä kuolema") tarkoittaa henkilön omasta pyynnöstä suoritettua aktiivista kuolinavun antamista niissä tapauksissa, kun henkilö kärsii esimerkiksi parantumattomasta ja väistämättä kuolemaan johtavasta sairaudesta tai kun sairaus joka tapauksessa aiheuttaa jatkuvaa ja sietämätöntä kärsimystä henkilön koko loppuelämän ajan, vaikkakin sairaus itsessään ei johdaisi kuolemaan.

Tilanteissa, joissa lääketieteellisten hoitojen avulla on tehty kaikki mahdollinen ja joissa omaa kuolinhetkeään odottavalle potilaalle ei elämästä ole jäljellä muuta kuin epäinhimillistä fyysistä kärsimystä, masennusta tai paniikkia, ei meillä Suomessa kuitenkaan ole mahdollisuutta antaa potilaan omasta pyynnöstä aktiivista kuolinapua.

Kun käydään keskustelua potilaan saamasta hoidosta elämän loppuvaiheessa, tulee pitää mielessä, että eutanasiaa ei saa sekoittaa esimerkiksi saattohoidon tai palliatiivisen hoidon kanssa. Nämä eivät korvaa toisiaan. Keskeistä eutanasiassa on ihmisen vapaa ja vakaa oma ilmaisu halusta kuolla selvästi säänneltyjen ja valvottujen olosuhteiden vallitessa sen sijaan, että eläisi kipua lievittävän tai elämää ylläpitävän hoidon avulla vielä muutaman päivän.

On myös päivänselvää, että eutanasiaa hakevalle potilaalle tulee tarjota mahdollisuus perehtyä tarjolla oleviin perinteisiin hoitomuotoihin mukaan lukien saattohoito. On myös välttämätöntä, että palliatiivista hoitoa, mm tehokasta kivunlievitystä, on parannettava.

Potilaan näkökulmasta eutanasiassa on loppujen lopuksi kysymys ihmisen oikeudesta päättää omasta elämästään. Ei ole olemassa sellaista eettistä normia, joka poistaisi kuolevalta henkilöltä tämän subjektiivisen oikeuden. Yhdelläkään ulkopuolisella ei ole oikeutta pakottaa potilasta kärsimään, jos potilas itse omasta mielestään ansaitsee toisenlaisen, inhimillisen lopun.

Eutanasiakysymys on perinteisesti ollut vaikea yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Syynä tähän on se, että eutanasian suorittamiseen tarvitaan aina toinen ihminen, joka omalla aktiivisella toiminnallaan päättää potilaan elämän. Muun muassa tästä syystä eutanasia ei Suomessa ole ollut laillista. Kolmessa muussa eurooppalaisessa maassa on kuitenkin tultu toisenlaiseen päätelmään. Alankomaat ja Belgia laillistivat eutanasian vuonna 2002 ja Luxemburg vuonna 2009. Belgia myös poisti eutanasian ikäraajat vuonna 2014. Näissä maissa on selkeä ja vedenpitävä lainsäädäntö, joka koskee niitä kriteerejä ja sitä prosessia, joka saa alkunsa potilaan nimenomaisesta omasta

Kirjallinen kysymys KK 544/2016 vp

toiveesta ja joka yhdessä lääketieteellisen asiantuntemuksen kanssa johtaa siihen, että potilaalle annetaan kuolinapua.

Sitä vastoin avustettu itsemurha ei Suomessa ole laitonta. Avustettu itsemurha on kyseessä esimerkiksi silloin, kun joku ulkopuolinen hankkii henkilölle aseensa tai valmisteensa, jonka avulla henkilö itse päättää oman elämänsä. Täten on vaikeaa yhdenvertaisuusnäkökulmasta katsottuna perustella, miksi vain tietyt, siihen kykenevät potilaat voivat päättää omat kärsimyksensä, kun taas toiset, yhtä toivottomassa ja kivuliaassa tilanteessa olevat potilaat eivät voi esimerkiksi fyysisen toimintakyvttömyyden vuoksi tehdä samaa.

Osa parantumattomasti sairaista potilaista valitsee nykyään itsemurhan, joka monestikin tapahtuu olosuhteissa, jotka jäävät traumaattisiksi jälkeen jääville omaisille, pelastus- ja hoitohenkilökunnalle ja niille ulkopuolisille, joista tahtomattaan tulee osallisia tai todistajia.

Mielipiteet eutanasiaa kohtaan ovat muuttuneet viime vuosina myös täällä Suomessa. Useissa mielipidemittauksissa, kuten juuri julkaistussa väitöskirjassa (*Terkamo—Moisio 2016, Complexity of attitudes towards death and euthanasia*) todetaan, että selkeä enemmistö Suomen kansasta hyväksyy eutanasian. Tutkimuksen mukaan 85,2 % suomalaisista hyväksyisi eutanasian osana kansallista sairaanhoitojärjestelmäämme. Jopa 90 % kansasta on sitä mieltä, että eutanasia ei ole tuomittavaa, ja 67 % on sitä mieltä, että eutanasian salliva lainsäädäntö olisi jopa hyödyllinen.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE on puolestaan jo vuonna 2012 todennut, että on olemassa tilanteita, joissa eutanasiaa ei voida eettisiin näkökohtiin perustuen kieltää (*ETENE 2012, Human Dignity, Hospice Care and Euthanasia, s. 8*). Samassa julkaisussa todetaan myös, että eutanasiakysymystä tulee yhteiskunnan muuttuessa tarkastella aina uudelleen.

Lääkärinkunnan piirissä suhtautuminen eutanasiaan on edelleen kaksijakoinen. Lääkäriliiton, Lääkäriseuran Duodecimin ja Hyvä kuolema -yhteisvastuuhankkeen tekemästä kyselystä käy ilmi, että 40 prosenttia vastanneista lääkäreistä kertoi joskus lievittäneensä potilaan kärsimystä tietoisena, että se saattaa lyhentää potilaan elämää. Heistä 87 prosenttia koki toimineensa aina oikein. Lääkäriliitto ja Duodecim haluavatkin nyt kannustaa jäseniään osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, joka on käynnistynyt kuolevien potilaiden hoidon parantamiseksi (www.duodecim.fi 6.10.2016).

Suomen kansalaismielipiteessä tapahtunut voimakas muutos on tärkeää panna merkille. Tämä herättää väkisinkin kysymyksen siitä, millä tavalla meidän yhteiskuntamme lainsäädännön tulisi vastata siihen, jos parantumattomasti sairas ihminen kokee, että elämää ylläpitävä hoito on jopa nöyryyttävää verrattuna vaihtoehtoon, jossa ihminen omasta pyynnöstään saa kuolla kontrolloiduissa olosuhteissa. Passiiviseen eutanasiaan (hoito lopetetaan) ja käytännössä epätoivoisen potilaan itsemurhan hiljaiseen hyväksymiseen perustuva nykyjärjestelmämme sisältää vivahteita epäinhimillisyydestä, syrjinnästä ja hurskastelusta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 544/2016 vp

Onko hallitus tietoinen vahvasta kansalaismielipiteestä eutanasian puolesta ja

tuleeko hallitus sovittamaan lainsäädännön siten, että se sallii aktiivisen kuolinavun antamisen?

Helsingissä 21.10.2016

Stefan Wallin r
Paavo Arhinmäki vas
Pertti Salolainen kok
Antti Kaikkonen kesk
Saara-Sofia Sirén kok
Timo Heinonen kok
Hanna Sarkkinen vas
Antero Vartia vihr
Jari Myllykoski vas
Mikaela Nylander r
Aino-Kaisa Pekonen vas
Ville Niinistö vihr
Emma Kari vihr
Silvia Modig vas
Anne-Mari Virolainen kok
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Satu Hassi vihr
Pekka Haavisto vihr
Eva Biaudet r
Susanna Huovinen sd
Jaana Pelkonen kok
Anders Adlercreutz r
Krista Mikkonen vihr
Maarit Feldt-Ranta sd
Harri Jaskari kok